

*Personalia***In memoriam
prof. dr. ir. J. Coops**

Op 11 juli 1969 overleed op 75-jarige leeftijd prof. Coops, emeritus-hoogleraar scheikunde van de Vrije Universiteit te Amsterdam.

Na in Delft te zijn opgeleid tot scheikundig ingenieur bij prof. Böeseke werd Jan Coops in 1918 assistent van prof. Verkade; in de daarop volgende productieve periode werd de grondslag gelegd voor later thermochemisch onderzoek. In 1929 volgde zijn benoeming tot hoogleraar in de scheikunde, als eerste gewoon hoogleraar in de toen wettelijk verplicht geworden wis- en natuurkundige faculteit aan de Vrije Universiteit. In het met krappe geldmiddelen — verkregen uit vrijwillige bijdragen en giften — gebouwde laboratorium kwam in de loop van de jaren dertig het eigen onderzoek op gang. Research vond plaats op drie fronten: thermochemie, stereochemie en organische radicalen. Het werk werd aanvankelijk vooral gekenmerkt door de hoge eisen die prof. Coops aan de zuiverheid van de gebruikte preparaten en

aan de nauwkeurigheid van de maatapparatuur. Hoewel dat vaak ondankbaar en tijdrovend werk betekende, had het toch didactische voordelen, omdat het bij velen va zijn leerlingen de kritische zin heeft gescherpt en gevoel voor kwaliteit heeft ontwikkeld.

In de loop der jaren leidde deze opzet tot gevarieerd werk met als hoofdmotief: bindingsenergieën in organische moleculen en activeringsenergieën van organische reacties, waarop nieuwer onderzoek, zoals dat van G. J. Hoytink, kon worden geënt.

Vermelding verdient de rol die prof. Coops speelde bij het verzamelen van betrouwbare fysische gegevens van scheikundige verbindingen, hetgeen in later jaren o.m. geleid heeft tot de oprichting van het Centraal Instituut voor fysisch-chemische constanten.

Vooraf het thermochemische werk en de activiteit op het gebied van fysisch-chemische constanten gaf aanleiding tot levendige internationale contacten; speciaal na de oorlog groeiden de relaties van prof. Coops en zijn leerlingen met collega's in binnen- en buitenland.

Het onderwijs heeft bij prof. Coops steeds centraal gestaan. In de dertiger jaren stond hij voor de bovenmenselijke taak om als enige docent de verschillende onderdelen van de scheikunde voor een groeiend aantal studenten te doceren. Begaafd als hij was, slaagde hij er vaak in de stof op een geheel eigen wijze te presenteren ook wanneer hij een onderwerp behandelde, zoals b.v. de fasenleer. In de naoorlogse jaren vergde de snelle groei van de subfaculteit een groot deel van zijn aandacht. Naarmate de wetenschappelijke staf zich uitbreidde kon toen ook het research-programma worden verbreed.

Vanaf de oprichting in 1925 en nog vele jaren daarna was prof. Coops bestuurslid, van 1946—1949 voorzitter, van de sectie organische chemie van de Koninklijke Nederlandse Chemische Vereniging. Het voorzitterschap van het algemeen bestuur van de KNCV vervulde hij van 1947—1950.

De meest opvallend bijdrage van prof. Coops als chemicus vormt zonder twijfel het feit dat hij er in geslaagd is het Scheikundig Laboratorium van de V.U.

Personalia / Vergaderingen

uit het niet op te bouwen. Bouwen was trouwens helemaal één van zijn sterke kanten, en niet alleen het bouwen van apparatuur voor onderzoek. Zijn laboratorium aan de Lairessestraat in Amsterdam gold jarenlang als het modernste van Nederland. In dit verband verdient ook vermelding het grote aandeel van prof. Coops in de vormgeving van de nieuwbouw van de faculteit voor wis- kunde en natuurwetenschappen van de V.U. in Buitenveldert. Zijn technische vernuft, praktische zin en gevoel voor efficiëncy kregen op vele plaatsen gestalte in de reeds voltooide nieuwbouw en ook in de plannen voor het nog te realiseren gebouw voor de chemie. Ook na zijn emeritaat is hij aan deze bouwactiviteiten zijn beste krachten blijven geven.

Een apart hoofdstuk in het leven van prof. Coops vormt zijn illegale werk in

de tweede wereldoorlog, waaruit ook veel studenten, ondergedoken of niet, voor- deel hebben getrokken. Zijn sterk spre- kend rechtsgevoel vormde de basis van zijn handelen, en met rigoreuze toewij- ding nam hij deel aan het verzet. In no- vember 1943 werd hij, op weg naar En- geland, door de Gestapo gearresteerd. Na anderhalf jaar in gevangenissen te hebben doorgebracht keerde hij zomer 1945 uiterlijk ongeschokt tot zijn werk terug.

Jan Coops was iemand die zijn eigen weg ging, vaak met een solitaire trek, kritisch tegenover anderen en tegenover zichzelf. Enerzijds kon hij terughoudend en be- scheiden zijn, anderzijds weer vastbeslo- ten en doortastend. Hij kon evengoed luisteren als spreken en hij beschikte over een opvallend gedetailleerde opmerk- zaamheid voor mensen en dingen. Hij spaarde zich nooit als hij zich inzette

voor een doel dat hij zich had gesteld; dat hij niet altijd bereikte wat hij wilde kon hij moeilijk verwerken.

Al zij toegegeven dat prof. Coops voor sommigen een gesloten boek bleef, voor vele anderen was hij de vertrouwde fi- guur die uit christelijke bewogenheid hielp waar dat nodig was. Zijn hulpvaar- digheid bleek niet alleen uit de inspire- rende belangstelling voor het werk van zijn leerlingen en voor hun toekomst. Ook velen buiten zijn directe omgeving en buiten de universitaire kring hebben met name onder moeilijke omstandighe- den in prof. Coops een vaderlijk bewogen raadsman gevonden, tegenover wie men geheel open kon zijn. Zijn vele leerlin- gen bewaren aan deze markante leer- meester een onuitwisbare en dankbare herinnering.

K. van Nes
L. Minnema